

Teoria Crítica

Codi: 100304
Crèdits: 6

2025/2026

Titulació	Tipus	Curs
Filosofia	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Jaume Estrada Medina

Correu electrònic: jaume.estrada@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit per poder cursar l'assignatura.

Objectius

OBJECTIU GENERAL

Teoria Crítica és una assignatura obligatòria de tercer curs del Grau en Filosofia. Aquesta assignatura ofereix un quadre històric i sistemàtic dels principals problemes filosòfics abordats per la teoria crítica desenvolupada principalment per l'anomenada Escola de Frankfurt. Amb aquesta finalitat s'estudien successivament alguns dels principals textos que han produït les tres generacions de filòsofs que fins ara podem adscriure a aquesta corrent del pensament, incloent-hi la teoria crítica feminista.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- La comprensió dels principals problemes i conceptes utilitzats per la teoria crítica.
- Habilitat per identificar, analitzar i explicar conceptes i arguments.
- El coneixement dels principals enfocaments teòrics.
- La familiarització amb els principals textos de la tradició crítica.
- La correcció en l'ús de la terminologia filosòfica.
- Desenvolupar les habilitats per a l'argumentació de l'estudiantat.
- Potenciar l'exposició escrita i oral dels coneixements adquirits.
- Prendre consciència del potencial conceptual, analític i metodològic que ofereixen els corrents de la teoria crítica.
- Establir un diàleg entre la tradició de la teoria crítica i altres corrents contemporànies de la filosofia continental.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.

- Aplicar els coneixements de l'ètica als problemes morals de la societat, i valorar les implicacions sobre la condició humana dels canvis en el món de la tècnica contemporània.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Reconèixer les implicacions filosòfiques del coneixement científic
- Situar les idees i els arguments filosòfics més representatius d'una època en el seu rerefons històric i relacionar els autors més rellevants de cada època en qualsevol de les disciplines filosòfiques.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar casos històrics de fets científics.
2. Aplicar el rigor filosòfic en un text escrit seguint els estàndards internacionals de qualitat.
3. Assenyalar i resumir el contingut filosòfic comú a diverses manifestacions de diferents àmbits de la cultura.
4. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
5. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
6. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
7. Distingir els temes de rellevància filosòfica en els debats actuals
8. Distingir i contrastar textos representatius dels principals gèneres de la literatura filosòfica.
9. Documentar un tema filosòfic i contrastar-ne les fonts.
10. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
11. Explicar la importància filosòfica de la ciència contemporània i el seu àmbit d'aplicació.
12. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
13. Expressar-se en la llengua estudiada, oralment i per escrit, utilitzant el vocabulari i la gramàtica de manera adequada.
14. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
15. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
16. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema
17. Indicar i discutir les principals característiques del pensament definitori d'una època, emmarcant-les en el context.
18. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
19. Llegir comprensivament textos filosòfics de la història de la filosofia.
20. Organitzar el temps i els propis recursos per a la feina: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
21. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
22. Proposar projectes i accions que incorporin la perspectiva de gènere.
23. Reconèixer, amb mirada experta, referents filosòfics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
24. Relacionar diversos ordres d'idees incloses en els debats filosòfics actuals.
25. Resoldre problemes de manera autònoma.
26. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

27. Resumir els arguments centrals dels grans textos contemporanis d'ètica i filosofia política.

Continguts

Tema 1: Escola de Frankfurt i Teoria Crítica

La idoneïtat del terme "Escola" i els pressupòsits compartits dels seus integrants. La particularitat de la teoria crítica en la filosofia contemporània.

Lectures:

- M. Horkheimer, *Teoría tradicional i teoría crítica*

Tema 2: Crítica de la raó instrumental

El paper de la crítica de la raó instrumental en la Teoria Crítica i la seva relació amb el domini, el progrés i la Història.

Lectures:

- Th. W. Adorno i M. Horkheimer, *La dialéctica de la Ilustración*
- M. Horkheimer, *Sobre el concepto de razón*
- M. Horkheimer, *Crítica de la razón instrumental*
- W. Benjamin, *El libro de los pasajes*

Tema 3: Dialèctica negativa

Dialèctica: ni mètode, ni metodologia, ni realitat? El pas de la dialèctica positiva a la dialèctica negativa. Les constel·lacions i les crítiques al positivisme i l'ontologia.

Lectures:

- Th.W. Adorno, *Dialéctica Negativa*
- Th.W. Adorno, *Sobre la metacrítica de la teoría del conocimiento*
- Th.W. Adorno, *La disputa del positivismo en la sociología alemana*

Tema 4: El subjecte malmès

La preeminència de l'objecte i la individuació com a model de sociabilització contemporani: de l'atomització social a l'escissió interna.

Lectures:

- Th.W. Adorno, *Sobre sujeto y objeto*
- Th. W. Adorno, *Minima Moralia*

Tema 5: La raó comunicativa

De la impossibilitat de la comunicació a l'acció comunicativa: la reformulació de Jürgen Habermas i l'atzucac de la crítica a la raó instrumental.

Lectures:

- J. Habermas, *Teoría de la acción comunicativa*

Tema 6: El reconeixement i la crítica de les formes de vida

Les aportacions més recents a la Teoria Crítica: del reconeixement d'Axel Honneth a la crítica de les formes de vida de Rahel Jaeggi.

Lectures:

- A. Honneth, *La lucha por el reconocimiento*
- A. Honneth, *Reconocimiento y menosprecio*
- R. Jaeggi, *Hacia una crítica inmanente de las formas de vida*

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats a classe	7	0,28	1, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 20, 21, 23, 24, 27
Classes teòriques	38	1,52	10, 12, 18, 23, 24
Discussió en grups	10	0,4	14, 20, 21
Tipus: Supervisades			
Direcció treballs	12,5	0,5	11, 18, 19, 27
Tutories despatx i seguiment personalitzat	10	0,4	4, 6, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 24, 25
Tipus: Autònomes			
Lectura de bibliografia obligatòria i recomanada	40	1,6	7, 8, 9, 16, 20, 24, 25, 27
Redacció treballs	25	1	13, 15, 16, 18, 21

Les classes del curs serviran per introduir i exposar els continguts a partir del text de lectura obligatòria, així com els de lectura recomanada, seguint metodologies diverses: classes magistrals, treball en grup a partir dels textos i classe invertida.

L'alumnat haurà de realitzar les lectures de manera autònoma, malgrat que també es treballin conjuntament, i es recomana que faci la lectura abans de les classes.

Es realitzaran seguiments durant la preparació dels treballs escrits per tal de tenir-ne un retorn durant el procés de redacció. Aquests seguiments es realitzaran en tutories individuals durant les hores d'atenció, que també serviran per guiar l'alumnat en la tria de l'itinerari personalitzat d'aquesta tasca.

Per a la comunicació habitual entre l'alumnat i el professor, es farà ús del Campus Virtual.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen Parcial 1	35%	1,5	0,06	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27
Examen Parcial 2	35%	2	0,08	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27
Redacció d'un assaig breu (2000 paraules)	20%	2	0,08	2, 4, 5, 15, 20, 21, 22, 26
Seguiment dels treballs i participació	10%	2	0,08	5, 13, 14, 20, 21, 22, 25, 26

AVALUACIÓ CONTINUADA

L'avaluació continuada constarà de tres proves i pressuposa l'assistència a classe, la participació activa i el seguiment constant del curs.

Per poder superar l'avaluació continuada cal realitzar totes les proves d'avaluació i que la seva mitjana sigui, com a mínim, d'un 5.

Les activitats d'avaluació seran les següents:

a) Realització de dos exàmens parcials- 7 punts

a.1) Parcial 1 - 3,5 punts

a.2) Parcial 2 - 3,5 punts

b) Realització d'un treball escrit - 2 punts

c) Seguiment del treball i participació a classe - 1 punt

És possible que el Departament de Filosofia estableixi (tal com s'ha fet durant el primer semestre) un període de concentració de proves avaluatives. El professorat indicarà si hi ha aquest període o quines són les dates de les proves a l'inici de cada assignatura.

No hi ha segona convocatòria.

Criteris de recuperació

Per poder participar a la recuperació, l'alumnat ha d'haver realitzat i ha d'haver estat avaluat prèviament de totes les proves que formen part de l'avaluació continuada.

El professor informará l'alumnat del procediment i data de revisió de les qualificacions de les proves d'avaluació. Tant pel que fa a les activitats d'avaluació continuada com pel que fa a la prova de recuperació.

AVALUACIÓ ÚNICA

L'avaluació única constarà de tres parts, amb el pes següent per a cadascuna:

a) Examen amb dues preguntes teòriques - 40%

b) Comentari de text d'un fragment extret dels textos que formen part de la bibliografia del curs - 30%

c) Una pregunta de comparació i relació entre autors/es treballats/des durant el curs - 30%

Criteris de recuperació

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació. Per tant, si s'ha presentat a un dels dos exàmens, no es podrà qualificar com a "No avaluable".

Els estudiants Erasmus que demanin avançar un examen han de presentar al professor un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Aquesta assignatura permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de cerca bibliogràfica o cerca d'informació, correcció de textos o traduccions. L'estudiant ha d'identificar les parts que han estat generades amb IA; especificar les eines utilitzades; i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de l'IA en aquesta assignatura i les seves activitats avaluable es considerarà una falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avaluï amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Adorno, Th. W. (2012). *Sobre la metacrítica de la teoría del conocimiento*. Madrid: Akal

Adorno, Th. W. (2005). *Dialectica Negativa*. Madrid: Akal

Adorno, Th. W. (2022). *Minima Moralia*. Madrid: Akal

Adorno, Th. (2003). Sobre sujeto y objeto. A *Consignas*. Buenos Aires: Amorrortu editores

Adorno, Th. (2008). La disputa del positivismo en la sociología alemana. A *Escritos sociológicos I*. Madrid: Akal

Adorno, Th. y Horkheimer, M. (2022). *Dialéctica de la Ilustración*. Madrid: Akal

Benjamin, W. (2005). *El libro de los pasajes*. Madrid: Akal

Benjamin, W. (2007). *Tesis sobre la filosofía de la Historia*. València: Ateneu de Benimaclet

Habermas, J. (2010). *Teoría de la acción comunicativa*. Madrid: Trotta

Honneth, A. (1997). *La lucha por el reconocimiento: por una gramática moral de los conflictos sociales*. Barcelona: Crítica

Honneth, A. (2010). *Reconocimiento y menosprecio: sobre la fundamentación normativa de una teoría social*. Buenos Aires: Katz

Horkheimer, M. (2000). *Teoría tradicional y teoría crítica*. Barcelona: Paidós

Horkheimer, M. (2002). *Crítica de la razón instrumental*. Madrid: Trotta

Horkheimer, M. (1989). Sobre el concepto de la razón. A *Sociológica*. Madrid: Taurus

Jaeggi, R. (2018). *Critique of forms of life*. Cambridge: Harvard University Press

A l'inici de l'assignatura s'indicaran els fragments de lectura obligatoria i els de lectura recomanable.

Bibliografia complementària

Benhabib, S. (2006). *El Ser y el otro en la ética contemporánea: feminismo, comunitarismo y posmodernismo*. Barcelona: Gedisa.

Buck-Morss, S. (2011). *Origen de la dialéctica negativa*. Buenos Aires: Eterna Cadencia

Habermas, J. (1989). *El discurso filosofico de la modernidad*. Madrid: Taurus.

Habermas, J. (2023). *Conocimiento e interés*. Madrid: Taurus.

Honneth, A., et al. (2019), *The Routledge Companion to the Frankfurt School*, Routledge.

Jameson, F. (2010). *Marxismo tardío. Adorno y la persistencia de la dialéctica*. Madrid: FCE

Jay, M. (1988). *La imaginación dialéctica*. Madrid: Taurus

Maiso, J. (2022). *Desde la vida dañada. La teoría crítica de Theodor W. Adorno*. Madrid: Siglo XXI

Rius, M. (1985). *T.W. Adorno. Del sufrimiento a la verdad*. Barcelona: Laia

Rush, F. (ed.) (2004). *The Cambridge Companion to Critical Theory*. Cambridge: CUP

Wellmer, A. (1992). *Sobre la dialéctica de modernidad y postmodernidad*. Madrid: La balsa de la medusa

Wiggershaus, R. (2012). *La escuela de Fráncfort*. Madrid: FCE

Programari

No s'usa cap programari específic en aquest curs.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt